Vlaams Parlement

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 43
van **JORIS NACHTERGAELE**
datum: 28 oktober 2020

---

aan **JAN JAMBON**
MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, ICT EN FACILITAIR MANAGEMENT

Europese Dienst voor extern optreden (EDEO) - Publieke databank voor wapenexport

Op maandag 26 oktober 2020 lanceerde de EDEO een onlinedatabank waarop de jaarlijkse wapenuitvoer van alle EU-lidstaten publiek toegankelijk wordt. Het is een nieuwe mijlpaal naar de nodige Europese integratie van het wapenexportbeleid. De wijziging van het Gemeenschappelijk Standpunt rond wapenuitvoer in 2018 en 2019 door de Europese Raadswerkgroep over Export van Conventionele Wapens (COARM) was de basis om voortaan duidelijker en transparanter de data rond wapenexport te publiceren. Daardoor zal ook onderzoek en analyse omtrent de Europese wapenexport een stuk gemakkelijker kunnen verlopen, wat op zijn beurt weer kan leiden tot nieuwe beleidsinitiatieven.

Transparantie is al jarenlang één van de basiselementen van het Vlaamse wapenbeleid en het is dan ook niet onlogisch dat we vanuit Vlaanderen een voortrekkersrol speelden bij de uitrol van deze Europese databank. Volgens een bericht op de website van het Departement Buitenlandse Zaken was het vooral Tom Nijs, de expert van het Vlaamse departement, die penhouder was voor de herziening van de bepalingen over transparantie en informatie-uitwisseling.

In Europa staan we als Vlamingen bekend om een strenge toepassing van het Gemeenschappelijk Standpunt rond wapenexport en elke stap naar een sterker Europees 'level playing field' is voor Vlaanderen ook economisch mooi meegenomen.

1. Wat zijn de concrete wijzigingen in vergelijking met de vroegere situatie rond data van wapenexport door de EU-lidstaten? Welke concrete wijzigingen leiden tot meer transparantie?
2. Kan de minister-president meer toelichting geven bij het belang van deze databank voor de Europese Unie en voor Vlaanderen?
3. Heeft de minister-president zicht op de kostprijs van de databank?
4. Staan er verder nog concrete hervormingen op de agenda naar aanleiding van de wijziging van het Gemeenschappelijk Standpunt rond wapenuitvoer?

JAN JAMBON
MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, ICT EN FACILITAIR MANAGEMENT

ANTWOORD
op vraag nr. 43 van 28 oktober 2020
van **JORIS NACHTERGAELE**

1-2. Ik verwijs hier eerst en vooral naar het Jaarverslag Wapenhandel 2019, waarin de uitkomst van de evaluatie van de uitvoering van het Gemeenschappelijk Standpunt 2008/944/GBVB uitgebreid werd toegelicht, inclusief de verwezenlijkingen op het vlak van transparantie.

In het Gemeenschappelijk Standpunt zelf werd het artikel 8 over rapportering vervangen. De belangrijkste nieuwigheid daarin is de publieke databank waarover uw vraag handelt. Artikel 8 voorziet nu dat de wapenexportcijfers van EU-lidstaten niet langer als een log document in het Publicatieblad van de EU gepubliceerd worden, maar in de betreffende doorzoekbare onlinedatabank op de website van de EDEO. De belangrijkste voordelen van de databank gaf u zelf al aan in uw vraag:
1) de wapenexportcijfers – vooral het aantal en de waarde van de verleende vergunningen, uitgesplitst naar de lidstaten goederencategorieën en landen van bestemmingen – worden via de verschillende visualisaties overzichtelijker weergegeven. Daardoor kunnen gebruikers zich snel een duidelijk beeld vormen van de Europese wapenexport en die van individuele lidstaten; en
2) de databank laat iedereen toe om de gerapporteerde cijfers op een gebruiksvriendelijke manier te gebruiken voor eigen onderzoek en analyse. Dat is overigens ook relevant in de beoordeling van vergunningsaanvragen, waarbij ook telkens gekeken wordt naar het beleid van andere lidstaten.

Naast de introductie van de databank bevat het nieuwe artikel 8 in tegenstelling tot vroeger ook een bindende deadline voor lidstaten om hun wapenexportcijfers aan de EDEO te rapporteren, namelijk 30 juni. Die deadline hangt samen met de streefdatum voor de publicatie van de cijfers (en het narratief verslag), 31 oktober, die in de Gebruikersgids bij het Gemeenschappelijk Standpunt ingeschreven werd. Deze deadlines zijn een stap vooruit in vergelijking met de afgelopen jaren omdat het jaarverslag vaak pas in december of zelfs pas in het nieuwe jaar gepubliceerd werd. Volwaardige transparantie over het wapenexportbeleid vraagt in die zin ook dat die tijdig gegeven wordt, weliswaar rekening houdend met de complexiteit van een gezamenlijk verslag van 27 lidstaten.

Naast artikel 8 werden tot slot ook de richtsnoeren over rapportering in de Gebruikersgids grondig herzien. Dat was nodig omdat niet alle lidstaten altijd dezelfde informatie rapporteerden en er dus van divergentie sprake was. Daarom werd onder meer verduidelijkt over welke uitvoer en uitvoervergunningen gerapporteerd moet worden en dat de rapporteringsplicht geldt *"ongeacht de bestemming daarvan, het soort eindgebruiker, en het soort vergunning dat de uitvoer mogelijk maakte"*.

3. De databank werd ontwikkeld door de interne IT-dienst van de EDEO. Ik heb zelf geen zicht op dit budget. Vragen daaromtrent kunnen vanuit het Europees Parlement gesteld worden.

4. Ook hier verwijs ik eerst en vooral naar de toelichting in het Jaarverslag Wapenhandel 2019. Daarin verwees ik naar de conclusies die de Raad op 16 september 2019 over

de evaluatie van het Gemeenschappelijk Standpunt aannam, samen met de goedkeuring van het Besluit (GBVB) 2019/1560, dat het Gemeenschappelijk Standpunt wijzigt.

In die raadsconclusies gaf de Raad aan de COARM-werkgroep de expliciete opdracht om verschillende kwesties nog verder te onderzoeken. De Raad droeg de werkgroep daarbij op om:

a. *verder te beraadslagen over maatregelen die de lidstaten moeten helpen de relevante informatie over hun daadwerkelijke uitvoer te vergaren en te rapporteren, teneinde naar een integrale rapportage en meer transparantie toe te werken;*
b. *na te gaan hoe de werkmethoden van de Groep export van conventionele wapens nog kunnen worden verbeterd; en*
c. *verder onderzoek te doen naar de mogelijke voordelen van een databank voor vergunningverlenende ambtenaren, zodat ze makkelijker de informatie kunnen vinden die ze nodig hebben, met name in de bronnen die in de gids voor de gebruiker worden genoemd*.

Deze drie kwesties hangen stuk voor stuk samen met onderwerpen die Vlaanderen tijdens het herzieningsproces aankaartte. De discussies over daadwerkelijke uitvoer en over de databank voor vergunningverlenende ambtenaren zijn momenteel nog hangende. Omtrent de werkmethoden van de COARM-werkgroep werd al wel het Vlaamse voorstel opgepikt om naast de maandelijkse COARM-vergaderingen een zogenaamde *Licensing and Enforcement Officers Meeting* (LEOM) te organiseren. Die zal omwille van de grote aandacht voor handhavingskwesties focussen op het samenbrengen van handhavers van exportcontroleregels.

Tot slot kreeg de COARM-werkgroep van de Raad ook de opdracht om "*een besluit te overwegen over de eindgebruikerscertificaten voor de uitvoer van handvuurwapens en lichte wapens en munitie daarvoor*". Dit kadert binnen de herziene EU-strategie tegen illegale vuurwapens, handvuurwapens en lichte wapens en munitie, die de Raad op 19 november 2018 heeft aangenomen. Deze discussie wordt momenteel binnen de COARM-werkgroep gefinaliseerd.

Aan deze verdere discussies is voorlopig geen tijdslijn verbonden. Het gewijzigde Gemeenschappelijk Standpunt voorziet weliswaar een nieuwe evaluatie van de tenuitvoerlegging ervan in 2024.